

Prostějov: Jiří Wolker na lavičce, ze které vidí svůj rodný dům. Autorem sochy je Miloš Karásek. FOTO: Daniel Berka

Cenná publikace z města poezie MILAN BLAHYNKA

Městem, dokonce hlavním městem poezie, byl po celá desetiletí oprávněně zván Prostějov. Stal se jím díky každoročnímu festivalu *Wolkerův Prostějov*, který byl jednak holdem nejvýznamnějšímu básníku v městě narozenému i zemřelému, jednak celostátní soutěží amatérského umění přednesu a divadel poezie, od konce padesátých let pozoruhodného fenoménu českého a slovenského kulturního života.

Přednost soutěže jedinců i tvůrčích kolektivů byla právě v tom, že se do města v okresních a krajských kolech prosadili nadaní mladí aktivní milovníci poezie; z nich ti nejlepší se často nejenom vyrovnali soudobým profesionálním hercům, ale dokonce je i předčili a sami se v oboru uměleckého přednesu, odlišnému od herectví, profesionizovali.

A protože poezie je sama lidskost, lidskostí se díky jí nakazili i rozhodující činitelé v městě. Takže v Prostějově procházelo, co jinde ne. Tak se například do vrcholného kola soutěže dostal z kteréhosi kraje díky nebdělosti tamních cenzorů na dodržování oficiálních zákazů soubor s inscenací veršů Karla Šiktance, který byl tehdy tabu, a mohl vystoupit navzdory poklekáním opatrníkům i mezi organizátory v Prostějově.

Škoda, že tuto nezapomenutelnou stránku Wolkerových Prostějovů zcela pomíjí jinak velezajímavá publikace **WOLKER, BÁSNÍK, CO MILOVAL ŽIVOT, 1900–1924** (Muzeum a galerie v Prostějově, redakce Mgr. Filip Gregor, editor Mgr. Veronika Hrbáčková, fotografie z archivu MGP a Mga Pavel Rozšíval, grafický design a sazba Mgr. Robin Michenka, 2024, 134 s.).

Těžko říci, co je na sborníku vydaného v roce 100. výročí básníkovy předčasného úmrtí cennější: reprodukce známých i dosud veřejnosti neznámých dokumentů, fotografií, dopisů a pohlednic, obálek knih i časopisů, plakátků, legitimací, vysvědčení, kreseb JW a předmětů jeho života, anebo stati z první části publikace.

Ty stati jsou dvojího druhu. Materiálové vhodně dokreslují genezi a složitost básníkovy osobnosti. *Filip Gregor* ve studii *Cesta do Grado a zpět* publikuje a analyzuje deník desetiletého Wolkerova z jeho první cesty k moři (cestoval se svým otcem). Dodává, že v umění stylistické kondenzace se už tehdy rýsovala lapidárnost, která je příznačná pro poezii.

Tereza Kapecová vytěžila ve stati *Jiří Wolker známý – neznámý* maximum z Wolkerových dopisů s rodiči a básníkovými „osudovými láskami“.

Marie Dokoupilová v referátu *Zapomenutý film Ilda* (přes-

nější název by byl *Polozapomenutý*...) přispívá k prohloubení poznání Wolkerova přátelství s Konstantinem Bieblem.

Hana Bartková pod názvem *Miroslav Kovařík nebyl jen tvář Wolkerova Prostějova* vysoce oceňuje a poněkud přeceňuje, čím ten vynikající recitátor (byl s to přednášet i podprůměrné verše tak, že působily jako zdařilé), ale také člen poroty znamenal pro ostrov relativní svobody, jímž byl festival. Rád vzpomínám, jak nám denně v porotě divadel poezie referoval o tom, co hlásila Svobodná Evropa a Hlas Ameriky – a nenašel se žádný donašeč.

Dvě studie v čele sborníku si vyžadují větší zamyšlení. *Mýty kolem Jiřího Wolkerova*, probírané

Marií Dokoupilovou, bylo by možná účelné rozdělit na mýty kultovního úsilí (tu excelovala hlavně a více k staru básníkovy matka) a mýty zlovolné, očerňující básníkovu osobnost, tu ze žárlivosti, tu z neporozumění básníkovu vývoji, jeho názorům i skutkům a z nespokojenosti s nimi.

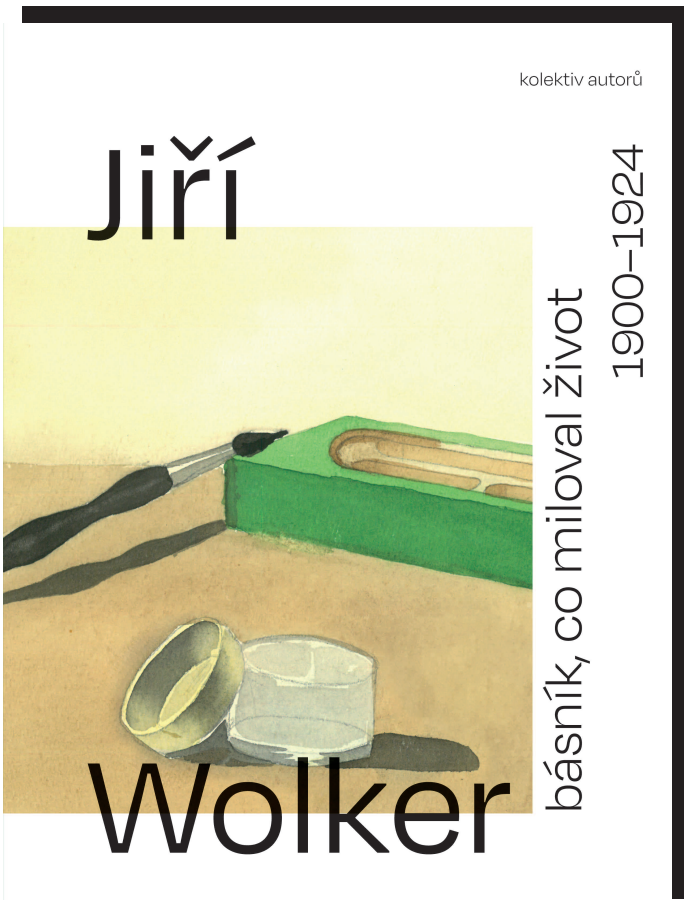
Dokoupilová průkazně vyvrací fámy, že matka dětem nevěřila..., že bratři Jiří a Karel se neměli rádi, že Jiří byl zdatný sportovec, že trpěl hladem a zemřel na syfilidu, že nepsal o Prostějovu nebo že rodina neměla dostatek financí. Obávám se, že se autorka neubrnila jednomu mýtu, když v odstavci *Byl komunistou* přikládá váhu nedoložené jeho stranické legitimaci. Naštěstí Dokoupilová píše, že Wolker přijímal „ideje komunismu“ jako naplnění svých tužeb po spravedlnosti pro chudé a odstranění nerovnosti ve společnosti“. Sama pak označuje spekulace o jeho dalším vývoji za pouhé dohady.

Studii *Pravda na nároží – po stopách jedné Wolkerovy prózy* přesvědčivě potvrzuje *Pavel Marek* Wolkerovo naivní přesvědčení, že čeští komunisté nebyli s to hanebných činů, z nichž je článkem v *Právu lidu* obvinil Engelbert Kučera. Na základě pečlivě prostudovaných zpráv a dokumentů o „expanzi komunismu“ po konci první světové, dochází Marek k závěru, že se Wolker naprosto mýlil, když nevěřil antikomunistickým plakátům na nárožích. V Markově studii žel chybí zjištění, kdo i jak tehdy financoval sociálnědemokratickou bulvární kampaň, která musela být básníku Wolkerovi nanejvýš podezřelá.

Marek má pravdu, že se Wolker mýlil, pokud jde o čistotu soudobé praxe komunistů, nedočkavě vyhlížejících bolševickou revoluci snad nejen v Evropě a snažících se ji pomoci metodami – špinavými metodami loupeží, uplácení a podplácení – škodolibě převzatými od nenáviděných protivníků. Kdyby pan Marek věděl o základní vlastnosti básníků, o jejich

zásadní nesmiřitelnosti s nečistými praktikami i ve vlastních řadách, byl by jistě svou studií aspoň na závěr dovršil výkladem logiky Wolkerova textu. Básníci jako on, jako Nezval nebo Vančura, se pravidelně různým způsobem distancují od politikaření, které považují za trapný přechodný jev. Vančura nevzdává se svého komunistického přesvědčení neváhal v roce 1925 napsat článek proti „sekretářům své strany“. Důležité je to slovíčko „své“.

I přes pár nesmlčených kritických poznámek rád doporučuji prostějovský sborník všem, kdo milují život a poezii podobně jako básník Jiří Wolker.

GEORGES KARS, RODÁK Z KRALUP NAD VLTAVOU

Národní galerie Praha od 8. listopadu ve Valdštejnské jízdárně na Pražském hradě zpřístupnila rozsáhlou výstavu obrazů **École de Paris: Umělci z Čech a meziválečná Paříž**.

Na plakát expozice byl vybrán obraz G. Karse Žena s papouškem z roku 1926.

Georges Kars, *narozený* jako Jiří Karpeles (*psaný též Jiří, nebo Georg*) byl francouzský malíř krajin a aktů. Absolvent Mnichovské akademie se od roku 1908 trvale usadil v Paříži.

Pocházel ze židovské rodiny obchodníka s obilím a majitele parního mlýna Viléma Karpelese. Narodil se 2. listopadu 1880 ve mlýně v Kralupech nad Vltavou čp. 7 (na místě bývalého mlýna byl v roce 2020 odhalen jeho památník od českého sochaře s bulharskými kořeny Štefana Milkova). Studoval v Mnichově u Franze Stucka. Jeho spolužáky byli mj. Jules Pascin a Paul Klee. V letech 1906 a 1907 procestoval Iberský poloostrov. Poté se usadil v Paříži na Montmartru. První světovou válku strávil s přítelem Pascinem v Belgii.

V roce 1933 si koupil dům v Tosca de Mar nedaleko Barcelony, kde strávil tři roky, poté se vrátil do Paříže a žil v ulici Caulaincourt. V roce 1939 utekl do Lyonu a v roce 1942 odešel se svou sestrou do exilu ve Švýcarsku; žili nedaleko Curychu. Deprimován zprávami o holocaustu, spáchal 5. února 1945 sebevraždu skokem z pátého patra ženevského hotelu.

(IVO)

LAUERÁTI CEN UNIE ČESKÝCH SPISOVATELŮ

Pavel Kolář

Za román Řeka pod hladinou

Pavel Kolář (*1963) je český fyzioterapeut a jeden z nejuznávanějších fyzioterapeutů na světě. Do veřejného povědomí vstoupil především díky své péči o vrcholové české sportovce (například desetibojaře Romana Šebrleho, tenistu Radka Štěpánka nebo hokejistu Jaromíra Jágra) nebo prezidenty Václava Havla, Václava Klause i Miloše Zemana.

Je autorem několika lékařských publikací pro odbornou i laickou veřejnost. Mezi nejznámější z nich patří Labyrint pohybu (2018), kde poutavě popisuje základní principy lidského pohybu a odhaluje překvapivé souvislosti, nebo kniha Posilování stresem (2021), pojednávající o tom, jak využít stres a zátěž ke zvýšení vlastní odolnosti. Román Řeka pod hladinou je jeho prozaickou prvotinou, ale hned mimořádných kvalit.

Josef Urban

Za literaturu faktu

Josef Urban (* 1965) je bývalý reprezentant ve sjezdu na divoké vodě. Narodil se v Zábřehu na Moravě a v Praze absolvoval Přírodovědeckou fakultu UK. Jeho literární autorská tvorba se prolíná s tvorbou filmovou. Jeho filmovým debutem byl scénář k filmu Na vlastní nebezpečí (v režii Filipa Renče), kde do značné míry reflektoval svou profesionální dráhu vodáka a dobrodruha. Autorsky se podílel na mnoha dalších filmech, často jako scénárista a režisér – například Habermannův mlýn, 7 dní hříchu či Tenkrát v ráji. Cenu UČS dostává za dvojici knih Návrat do Valbone a Stíny Valbone, kde zpracoval dosud málo známé téma hrůz, které se děly za balkánské války na sklonku minulého století.

Ladislava Chateau

Za kulturní publicistiku

Ladislava Chateau (* 1950). Univerzitním vzděláním je právnička; do roku 1989 působila v sociálních službách, posléze učila na odborných učilištích. Druhou vlastí se jí stala Francie, kde v devadesátých letech pracovala na české ambasádě v Paříži, jako publicistka spolupracuje s českou rozhlasovou stanicí Vltava, pravidelně přispívá do četných literárních a kulturních časopisů. Je autorkou životního příběhu svého prastrýce, který vyšel s názvem Barman rytířem Čestné legie, knihy o třech ženách, prvních psychoanalytičkách, Portrét pro Lou, Sabinu a Marii. Zároveň se věnuje překladům a v poslední době i scénářům. Má neodvislé názory a působivý kultivovaný jazyk a styl. Mimo jiné napsala řadu textů reflektujících ohromující literární odkaz Milana Kundery.

Mezi unikátní autorčiny knihy patří i historická studie Vlák do Výmaru aneb Rovnost, volnost a

bratrství s Goebbelsem. Kniha objasňuje situaci ve Francii během druhé světové války, zejména v literárním světě. Podrobně se zabývá významnými francouzskými autory, jako byl například Robert Brasillach nebo Pierre Drieu La Rochelle, kteří se neblaze podíleli na eskalaci násilí, psali štvavě a neváhali se účastnit kongresů evropských intelektuálů ve Výmaru, které pořádal ministr propagandy Goebbels. Je to tolik potřebná sebereflexe, poučná i pro pochopení kohabitanace umělců s mocí i v jiných časech a režimech. V mnoha směrech má své analogie i dnes.

Petr Zuska

Za přínos českému baletu a choreografii

Petr Zuska (* 1968) je český choreograf, režisér, tanečník, pedagog, dlouholetý umělecký šéf Baletu Národního divadla v Praze. Vystudoval choreografii a režii neverbálního divadla na HAMU u profesora Cibora Turby. Svou profesionální dráhu zahájil v Pantomimě Ladislava Fialky v Divadle Na zábradlí (1987–1989). Významnou fází v jeho kariéře se stalo angažmá v Pražském komorním baletu. V letech 1992 až 1998 působil jako sólista Baletu Národního divadla v Praze. Od roku 2002–2017 byl uměleckým šéfem Baletu Národního divadla v Praze. Průběžně působil v mnoha významných zahraničních baletních produkcích, ať už jako tanečník, nebo choreograf. Jako tvůrce má na svém kontě (od roku 1990) více než padesát inscenací pro zahraniční i domácí soubory. Je pedagogem Katedry nonverbálního divadla na Hudební akademii múzických umění (HAMU).

V posledních letech se také výrazně společensky a občansky angažuje. Překročil i hranice svého profesního oboru a skládá písně, jimiž jako by navázal na nezapomenutelné písničkářství Karla Kryla. Vyjadřuje velmi jasné názory na problémy dneška a činí to s uměleckým nadhledem a mistrovstvím.

Monika Hoření

Za kvalitní žurnalistiku

Monika Hoření (* 1965) je dlouholetá novinářka levicového zaměření. Působila v Haló novinách, dnes týdeníku Naše pravda. Mimo jiné i díky jejímu otevřenému a vstřícnému přístupu se podařilo k původně stranickému listu přitáhnout i autory tzv. „odjinud“, třeba Jana Schneidera, Jana Kellera a další. Hoření se nikdy netajila svým politickým přesvědčením, které je ostatně v její rodině tradiční. Její otec Zdeněk Hoření byl uznávaným šéfredaktorem Rudého práva. Kdyby dnes viděl, jak se z těch novin postupně vyvinul progresivisticko-liberalistický list zaměřitelný s obdobnými tiskovinami propagujícími dnešní vládní politiku, určitě by se divil. Monika Hoření se nedívá, ale píše, kriticky, polemicky, ale vždy s jasným názorem. V současnosti je zástupkyní šéfredaktora týdeníku Naše pravda.

Sarna František

Unie českých spisovatelů

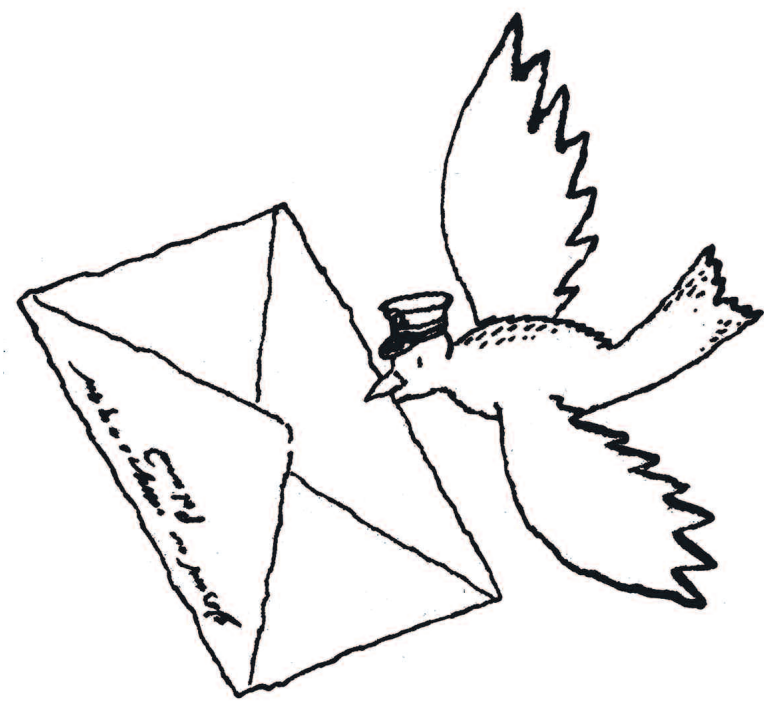
**zve své členy i příznivce
na slavnostní vyhlášení**

Cen UČS za rok 2024

●

**Předání cen se uskuteční v pátek 29. listopadu 2024 v 16 hodin
ve Slovenském domě
Soukenická 3,
110 00 Praha Petřská čtvrt**

© Sarna František

Ohlas na články o americkém snu Harrisové a hororu v Palestině

Poslal ho z USA bývalý stoupenec Demokratů. Absolvent Pensylvánské univerzity John je podnikatelem na Floridě. Pokoušel se obchodovat i u nás. Po vypuknutí války USA v Iráku před dvaceti lety nabízel zprostředkovat koupi v Čs. armádě vyřazených zbraní a munice.

Před prodejem do USA dostala ale přednost podezřelá likvidace tohoto zboží, přestože za ně nabízely USA Česku zaplatit miliony dolarů. Místo toho tehdejší vlády Česka schválily obrovskou dotaci konsorciu zbrojařů. Na „likvidaci“ dostali 2,6 miliardy Kč, aniž vykázáli, na co byly miliardy použity.

Lecos naznačuje případ nechvalně známé firmy Imex Group (píše o ní i Miloš Zeman ve svém Prezidentském úředu), která staré zbraně vyvážela z vrbětických skladů. Ukrajinská velkoletadla tyto zbraně dopravovala do Nigérie. V Nigérii ale nezůstaly. Není vyloučeno, že se dostávaly na sever islámským teroristům a mohly být použity třeba při masakru redaktorů známého satirického časopisu v Paříži. Na co a komu miliardové vládní dotace na likvidace zbraní v Česku přišly, se veřejnost nikdy nedověděla.

Nabídce amerického podnikatele na odkup „likvidovaných“ starých zbraní, americkému podnikateli Johnovi, se autor článku neúspěšně ke své škodě snažil pomoci. Dodnes jsme přátelé. K Americkému snu Harrisové (LUK 43) a Horroru v Palestině (LUK 45), které jsem mu v překladu poslal, mi Američan napsal:

Drahý Josefe;
Omlouvám se za zpoždění. Stále uklízím po dvou nedávných hurikánech tady v Tampě. Máme tu stále nepořádek. Mnoho lidí přišlo o střechu nad hlavou. Mou velkou nadějí je, že Trump ukončí genocidu v Gaze a Libanonu a zabije projekt angloamerických sionistů usilujících o větší Izrael. Ale nejsem zvlášť optimistický.

Po zničení Ukrajiny, německé ekonomiky a sledování toho, jak se Rusko stává přední vojenskou mocností na světě, si myslím, že projekt neoconu (neokonzervativců) v Evropě je odsouzen k zániku.

Ukrajina by podle mne měla padnout před Vánocemi.

Trump přeorientuje tuto neocon fantazii na Čínu a pokusí se zničit její ekonomiku. Mám fatální pocit, že by prezident Si mohl napadnout Tchaj-wan a fantazii neoconu uložit k věčnému spánku.

Iniciativy BRICS a čínského Pásu a stezky brzy ukončí americkou ekonomickou hegemonii. Je už nyní blízko k de-dollarizaci (ukončení funkce US \$ jako mezinárodní měny); už nyní každých 45 dní přidáváme v USA k našemu státnímu dluhu (v říjnu přesáhl 35,85 bilionů US\$) jednu miliardu dolarů. Tvůj kamarád John

Odkaz na spisovatele

Kena Folletta

Na souvislost války Izraele s USA nás upozornil také čtenář u nás oblíbeného autora světových bestsellerů Kena Folletta.

V knize *Na věky věků* v 57. kapitole Follet dokládá osobní angažovanost prezidenta Reagana v činnosti agentů CIA v přípravě a pokusu o atentát na předchůdce nedávno Izraelem zavražděného Hasana Nasralláha, tehdejšího duchovního otce Hizballáhu Muhammada Fadlalláha.

Reagan v roce 1984 osobně atentát na Fadlalláha odsouhlasil. Provedením prezidentem zmocněná CIA k němu měla vycvičit arabské komando. I financování vraždy třemi miliony US\$ mělo jít přes Saúdskou Arábii tak, aby nezbylo nejmenší stopy, která by mohla teroristický atentát spojovat s USA, dokonce s prezidentem Reaganem. Ten totiž před tím výslovně CIA přípravu, konspirativní účast a provádění atentátů zakázal výkonným příkazem 12333. Reagan ho podepsal v roce 1981.

Atentát se souhlasem prezidenta USA na duchovního otce Hizballáhu byl přesto v roce 1984 proveden. Skončil však fiaskem, když Fadlalláh vyvázl bez úhony. Zavražděny byly děti a ženy; vyrojily se po ukončení pobožnosti z mešity těsně před výbuchem nastražené bomby. V troskách a krvi zůstalo na 70 zavražděných s dalšími stovkami těžce zraněných dětí a žen.

„To dělá prezidenta Reagana masovým vrahem.“ – Uzavírá kapitolu o teroru CIA ústy jedné z postav svého bestselleru Na věky věků anglický spisovatel Ken Follet.

Za koho bychom pak měli považovat premiéra Izraele Natanjahua zodpovědného za likvidaci duchovního otce Hasana Nasralláha, dalších stovek představitelů s tisíci mrtvými Libanonci ve válce vedené Izraelem v Libanonu s podporou USA, prezidenta Bidena a viceprezidentky Harrisové?

Jak ukazuje ohlas Johna, ani v Americe se nesetkává Izraelská válka se sympatiemi. Proč ji potom má podporovat Česko tak bezvýhradně, jak to činí prezident, vláda ČR, mainstreamová televize a mnozí novináři?

JOSEF ONDROUCH

KARLA SRPA PŘESVĚDČIVÝ JEAN-PAUL SARTRE

Na Jean-Paul Sartra mám živou vzpomínku. Jako vděčný čtenář Václava Černého a jeho sešitu o existencialismu, na který mě navedl v Kyjově na gymnáziu nezapomenutelný profesor doktor Dlouhý, jsem potom na začátku studia na filozofické fakultě zůstal, když jsem si – netuše, že Sartrova přednáška vyšla už česky v prvním ročníku (1948) Chaloupeckého Listů – v olomoucké knihovně objevil a při své středškolské francouzštině spíše přelouskal než přečetl originální pařížské vydání Sartrovy knížky *Existencialismus je humanismus*. Od té doby jsem náruživě hltal vše, co u nás z díla Jean-Paul Sartra vyšlo, a litoval, že nikdy nebudu mít dost času, erudice a odvahy, abych mohl o díle fascinující osobnosti psát, natož vydat knihu. Tu až teď, v době, kdy kdekdo má dílo velkého filozofa, prozaika a dramatika za překonané, představuje Karel Srp svou monografii **TI DRUZÍ, Jean-Paul Sartre a Československo 1934-1970** (Arbor vitae, Řevnice 2023, grafická úprava a úprava obrazových podkladů Pavel Rút, 292 s. formátu encyklopedií a obrazových publikací).

Neviděl jsem až na výjimky inscenace

Sartrových her u nás a nemám hlubší filozofickou průpravu, ale díky Srpovu předúkladnému a množstvím snímků doplněného výkladu užasnu nad způsobem, jak se Srpovi podařilo vystihnout jednotu Sartrova díla, jednotu filozofie, prózy a her, jednotu všech etap Sartrova vývoje včetně všech zlomů a proměn, a to ve vypouklém zrcadle osudu Sartrova díla u nás, doloženému podrobným záznamem informací, článků, recenzí a divadelních referátů. Srp vysledoval mimořádnou kontinuitu Sartrova (a jeho ženy Simony

de Beauvoir) zvláštního zájmu o Československo, které poznával při svých návštěvách od roku 1934, kdy v něm spatřoval ostrov svobody a demokracie ve fašistickém obklíčení.

Z krátkého omylu, že mnichovská konference zajistila mír za účtyhodnou oběť, kterou přinesla naše země, Sartre rychle vystřízlivěl a označil konferenci za zločin. Nejednoho čtenáře asi překvapí, že o Sartrovi se příznivě zmínil Zdeněk Nejedlý, že Sartre přednášel v Paříži o Juliu Fučíkovi na jaře 1954, že téhož roku se s ním seznámil za svého jarního pobytu ve Francii Vítězslav Nezval, který ho pak v září toho roku provázel s Marií Pujmanovou v Praze.

Srp uvádí, že Reportáž psaná na oprátce

přivedla Sartra k výkladu hrdinství a „esejistický výklad Fučíka jej přivedl k vyjádření nové podoby člověka, vzdálené od postav v *Nevolnosti*, *Cestách svobody* či hry *S vyloučením veřejnosti*.“ Nejen české čtenáře Srp může přesvědčit svým vysvětlením Sartrova dlouhodobého příklonu k socialismu: „Sartre důvěřoval socialismu, jehož pojetí se ostře odlišovalo od státního socialismu, zavedeného v roce 1960 i v Československu: Touha vašich umělců obrodit všechno a otevřít se všemu je neustále spjata s hlubokou věrností zásadám socialismu.

Srp nikoli nekriticky, zato s maximálním porozuměním probírá názory a skutky Sartrovy ve stále konfrontaci se světodějnými i zdánlivě jen lokálními československými událostmi. Nejprve dramaticky registruje *Přijetí* v kapitolách příznačně nazvaných *Hosté z druhého břehu 1957-1967*, *Pomlčka v hluku 1934-1956*, *Obrácený plamen dějin*, a v druhé části, v *Průhledech*, se soustřeďuje na Sartrovy Meze,

Stavy a *Míry*, v *Epilogu* shrnuje, jak „do uznání či výhrad“ k Sartrovi u nás „vstupovala vašeň“,“ paradoxně Sartrův „dlouhodobý literární a filozofický námět.“

Kniha právem připomíná zásluhy A. J. Liehma

o pravdivé poznání Sartrovy osobnosti a díla u nás. Tři *Dokumenty* na konci knihy přibližují, jak Sartre v cizině hovořil o událostech roku 1968 v Praze, jak na ně vzpomínala jeho žena a jak dobrodružně pronikl na Sartrovu pražskou přednášku na počátku šedesátých let Vladimír Karfík s Františkem Kautmanem.

Recenzentovi snad sluší přijít aspoň s troškou do mlýna. Snad mi neunikl v knize mnoha údajů, reprodukcí dokumentů a velkého množství funkčních poznámek pod čarou nějaký řádek, ale i podle rejstříku není v knize ani zmínka o básníku Josefu Kainarovi.

Ten se ve *Fantazii*, prvním čísle sbírky *Veliká láska* dvěma verši dotkl tehdy nežádoucích autorit: „Tisíc Sartrů, Kierkegaardů a Freudů / mne neukolébá.“ Nabízí se výklad, že šlo básníkovi přímo o existenci, a tak popřel tu část svého předešlého díla, díky níž byl ne bez důvodu pasován na existencialistu, českou prioritu, protože až u nás našel existencialismus výraz i v poezii.

Přesvědčen, že básníci mívají pravdu, i když se současníkům a zrovna panující moci zdá, že ji nemají, soudím, že se tu Kainarovi zdařil husarský kousek: básník tu prostě jen popírá, že by ho mohlo „ukolébat“ dílo tří osobností, jejichž dílo naopak provokuje, dráždí, nedávalo a nedá spát momentálně mocným. Od takového Sartra, Kierkegaarda a Freuda se Kainar nedistančuje.

Co na to Karel Srp?

VLADIMÍR SKALSKÝ - SLOVENSKÝ BÁSNÍK V PRAZE

Balada o perle (všetkým Francescom Petrarcom)

Ako skalpel zabodnutý v hrudníku
Tak bolí zrnko piesku
Ktoré vniklo ústici pod brnenie
Ktoré si
v slabej chvíli
pustila až k srdcu

Nezostáva
Než bolesť obaľovať krásou
Otupovať slovami
Než rozkrájaným srdcom
Divoko biť
Na všetky zvony
Osamelej spálne

Zastavil som ťa

Zastavil som ťa na ulici
Možno by ťa bolo prešlo auto
Možno by si bola stretla veľkú lásku
A váš syn by možno zničil svet
Alebo vyriešil problém jadrového odpadu
Zdržal som ťa tri minúty
Iste sa trať iná spermia
Marilyn Monroe bude mať krivé nohy
Kennedyho vrah sa vôbec nenarodí
O desať rokov neskôr pristaneme na Marse

Zastavil som ťa na ulici
Ako veľmi som zmenil svet

Pragenzie (preberanie fotiek)

Samozrejme

Sú tu uličky
Opukové svätyne
Prabohov Európy
So strechou z prastarého neba

Sú tu chrámy
Z ľahučkej kamennej šlahacky
Plné ťažkých krokov

A rozmarne secesné šperky
Žiariace ako perly z blata
Na leteckých snímkach

To všetko tu je
A je to krásne
Ale nie preto som tu doma

Paríž sa so mnou nerozpráva

Je to tu kdesi medzi fotkami
Nie na nich
Kdesi medzi

KDYŽ NENÍ NÁDOBÍ, UTĚRKA JE ZBYTEČNÁ, TAKÉ FUNUS VEDOU PLACENÍ MUZIKANTI

Generační otázka (vyhněme se termínu generační problém) se projevuje i ve všech spektrech umění. Setrvejme u psaného, případně zpívaného slova. Z divadelních programů se vytrácejí jména klasiků a předních dramatiků všech kontinentů, patrně v boji o diváka je nahrazují aktuální inscenace, jejichž demiéry se často nedají tušit, někdy číhají hned za řekou, jindy až za horami.

U prózy je hodnocení složitější, přemíra vydávaných titulů ztěžuje orientaci, reklamní hodnocení je nejednou hrubě zavádějící. Zdá se, že půdu získávají důvěryhodnější ohlednutí. Nikoli do blízké minulosti, ale do té podstatně vzdálenější.

Čtenáři ovšem nejednou zatrne, jak omšelé, podbízivé, někdy až podlézavé je češství i v podání poměrně talentovaných autorů a autorek, ať již zpracovávají náměty z jakéhokoli období současnosti či historie.

Specifickou polaritu získala generační výměna v básnických luzích a hájích. Projevuje se ve formální stránce, setkal jsem se dokonce s názorem, že „to“ už není poezie. Nebudme škarohlídy, neodsuzujme „konzumenty“ – chyba je také a možná především na jejich straně.

Mají výhodu – mohou knihu kdykoli odložit, aniž by je vedla k přesnějším úvahám. Pomiňme knížky plné s nadšením psaných veršů, i někteří slavici zpívají špatně.

Všímejme si tedy sbírek, které jsou charakteristické pro autory a autorky již nastoupivších nebo teprve nastupujících generací. Mají řadu společných znaků. Poezie básníků, kteří zhlízejí z Parnasu nebo jeho blízkého okolí, vyznačuje se dodržováním mnohaletých zákonitostí, jejichž znalost se vytrácí. Když není nádobí, utěrka se stává nepotřebnou. Pravda, doba poem pominula, těžko někdo s potěšením posedí nad Lešetinským kovářem (což není znevážením tvorby Svatopluka Čecha).

Poezie nedávno odšedších generací měla blízko k hudbě, především k té klasičtější. Pomiňme specifčnost verbálních gruntů oper. Současná mladá generace se k hudbě hlásí občas až okatě, nejednou se zdá, že tak jednájí na škodu literárních hodnot svých textů.

Ponechme stranou zamyšlení nad podivnou komplexností hudební sféry, tam se generační přístup projevuje nejvýrazněji a není záhodno soudit, na kterém břehu je nepochopení a úsilí po dorozumění výraznější.

Rozhodně však spousta mladších básníků patrně nechtěně dává najevo, že jejich úkrok do světa houslových klíčů je výrazně razantnější. Svým způsobem je to pochopitelné. Ano, jistě, poezie je v současném umění chudou příbuznou, i pohřební průvod vedou placení muzikanti.

PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

Co pro vás znamenal Hugův román Bídníci před nabídkou načtení audioknihy?

Příznám se, že jsem román předtím nikdy nečetl. Vždycky jsem tíhl spíš k ruské literatuře, Tolstému, Dostojevskému. Ale i ve srovnání s nimi je Hugo literární gigant. Znal jsem příběh Jeana Valjeana z filmu nebo muzikálu, ale román ne. Překvapil mě šíří poznatků o historii a společnosti, které do něho autor vložil.

Musel to být velmi vzdělaný člověk. Jen jeho popis každé uličky, každého domu staré Paříže je fascinující. Stejně jako obraz Velké francouzské revoluce a Napoleona. Zaujal mě třeba detail o důvodech Napoleonovy prohry u Waterloo, kdy jeho připravená bitevní strategie zkrachovala na tom, že nedorazil posel, jenž by ho informoval o novém postavení vojsk.

Takových krásných objevů je tam spousta. Hugo měl navíc až orwellovsky prognostický pohled na budoucnost Evropy. Ale zároveň byl jeho román ve své době hitem. Vycházel na pokračování a i dělníci si kupovali jednotlivá pokračování a četli si je během pracovní pauzy jako detektivku.

HEREC JAN VLASÁK, PRÁVO, 8. 11. 2024

Svodka

O PRAVOSLAVÍ. Nakladatelství Academia vydalo 300stránkovou knihu Pravoslavní v první Československé republice 1918 - 1938. Autory jsou Pavel Marek a Jurij Daniel. Lze doporučit vládním rusofobům, kteří v srpnu z Karlových Varů vyhnali tamějšího děkana pravoslavního chrámu sv. Petra a Pavla, hlavního představitele ruské pravoslavní církve v České republice Nikolaje Liščenjuka. (Viz LUK č. 35/2024)

SLOVINSKÁ PRÓZA. Mezi Jadranem, Alpami a Panonií - Krajiny a místa moderní slovinské prózy. Tak se jmenuje kniha Aleše Kozára, kterou vydala Univerzita Pardubice. Autor si za motto vybral verše Jana Nerudy: „Krajino slánská, krajino zázraků! / Nejdívnější jsi ty kousek slovanského světa, / přec ne dosti znám, ne dosti oceněn, / jako vše, co slovanské“.

ŠULC - ŠVARC. Nakladatelství tohoto názvu žije i loňským úmrtím Miroslava Švarce, který ho založil v roce 1991 s cílem navázat na tradici prvorepublikového rodinného nakladatelství Borský a Šulc. O pokračování informuje Švorcová dcera, současná ředitelka Veronika Baštová. K nejznámějším kmenovým autorům a překladatelům řadí básníka Jiřího Žáčka, člena Unie českých spisovatelů.

ŠTRÚDL, KÁVA A KNIHY. Telčské pracoviště Národního památkového ústavu s komorní akcí Kniha – štrůdl – káva, která nabídne příležitost k přátelskému setkání. nad knihou a kávou. Letošní, již třetí ročník se koná v úterý 3. prosince 2024 od 14:00 do 16:30 hod. v Lannerově domu v Telči (Hradecká 6).

Přítomen bude jihlavský antikvariát s poetickým názvem Krmítko pro duši. Otevřena bude ústavní knihovna specializovaná literatury k dějinám umění, architektury a spřízněným oborům.

SPOLEČNÁ ANTOLOGIE. Paweł Buksalewicz, bývalý starosta západopolského města Krzywiń (leží poblíž Lešna, do něhož emigroval Komenský) a nynější epigramatik téměř Havlíčkova formátu, redakci zaslal publikaci Polsko-česká antologie současné poezie. Dvoujazyčný název zní Jak podanie ręki / Jako podání ruky. Vydavatel na patitulu píše: Věře Kopecké - básnířce, naší kolegyni z Čech, děkujeme za laskavost a překlad této antologie. Publikace vyšla s podporou konzulátu ČR v Poznání.

CO ČTEME ZA KAMNY. Spolek na obranu tradičních řemesel se sídlem v jihočeské obci Dvory nad Lučnicí již jedenáct let vydává čtvrtletník Kolem kamen. Šéfredaktorka Jitka Pokorná, vyškolená keramička, uvádí, že „časopis je určen pro ty, kteří to s topením myslí vážně“. Žurnál s vysokou typografickou úrovní má i kulturní rubriky. Jedna se pod názvem Kamnářovo ucho věnuje hudbě, druhá se jmenuje Co čteme za kamny? V posledním vydání (č. 47, září 2024) je redakční tipem 250 let starý Goetheho román Utrpení mladého Werthera a současná novela Petry Klabouchové Ignis fatuus.

MANUFAKTURA MÁ GALERII. Nekomerční galerii výtvarného umění lze navštívit Na Bechyňově náměstí v Příbyslavi. Patří firmě Janáček ART, která výhradně na zakázku vyrábí kvalitní malířská plátna a čelí konkurenci levného zboží tohoto druhu z Číny. Přínos regionální kultuře (každá z dosavadních padesáti vernisáží měla hudební prolog) samospráva Příbyslavi letos ocenila Cenou města, převzal ji Luboš Janáček, bývalý aktivní pilot, který v roce 1991 propadl kouzlu základní malířské potřeby (na snímku Ivo Havlíka). Jeho manufaktura od letoška pořádá nejen tradiční plenéry, ale také výtvarná sympozia.

KAM MÍŘÍ MÚZY? Institut české levice pořádá v pondělí 9. prosince ve své zasedací místnosti (Praha, Politických vězňů 9, II. patro, č. 116) panelovou diskusi na téma Kam míří a co dluží české múzy. Diskusi od 15,30 hodin uvedou: Prof. MUDr. Pavel Kalvach, CSc., Ivan Vyskočil, Doc. Mgr. Petr Žantovský, CSc., Miloš Bok.

DIVOKÉ VÍNO - 60. „Ve smutku, který jsem v minulém čísle věnoval odchodu Karla Šyse, nepřipomněl jsem, že 19. září 2024 mělo Divoké víno 60. narozeniny,“ píše zakladatel literárního časopisu Ludvík Hess v jeho právě vydaném již 134. vydání. Připomíná, že název občasníku zvolil podle básnické sbírky polského autora Konstanty Ildefonse Gałczyńskiho.

NOVÁ BANKOVKA? Státní tiskárna cenin podle návrhu ministra práce a sociálních věcí přísně „pod pokličkou“ připravuje vydání nové bankovky. Bude mít nominální hodnotu 100 000 Kč a bude kryta bazilišším pohledem ministra financí. Po Boženě Němcové a Emě Destinové bude na rubu české bankovky zpodobněna třetí žena, současná první dáma. Sběratelé papírových platidel se nemohou dočkat, protože po Klementu Gottwaldovi se na hotovost znovu dostal člen, respektive členka KSČ. Bankovka bude vydána na Silvestra a platit začne 1. ledna 2025.

V KAVÁRNĚ SE ZPÍVÁ. Veronika Sirotková (na snímku Ivo Havlíka) absolvovala obor populární zpěv na Pražské konzervatoři. Spolu s Adamem Sirotkem, který si rozumí s kytarou nebo bicími, vytvořila manželské hudební partnerství Satellite of Joy (Satelit radosti). „Kroužíme kolem radosti, hrajeme všude a rádi,“ říká originální interpretka písní v několika jazycích. Duo v kavárně Turistka v historickém jádru Kutné Hory, nedaleko gotické katedrály sv. Barbory, oživuje tradici komorních kavárenských dostaveníček a posezení.

